

J E L E N K Ö R.

23. szám.

Pest szerda martz. 19ikén.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Kinevezések; magy. t. társ. jelentés; tavaszi tél; kam. hajó-biztosító társ. ügyvivői). Anglia (angol újságok a' francia kormány intézetei ellen; Skirling †.; Times a' szegényi törvény felől; alsóházi viták febr. 27—28ikán; Ingilby beszédéből töredékek; máltai levelek). Franciaország (követ- és pairkam. ülések; egyveleg). Németország (Luxemburg, Dresda, Bauzen 's Arlonból levelezések; a' bajor királyi megnyitó beszéd). Spanyolország (város-katonasági decretum 's egyebek). Portugália (febr. 18ikai ütközet 's 24ikeig terjedő egyéb hírek). Schweiz. Elegy. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony martz. 14. E' napokban egyedül kerületi ülések tartatván, azokban a' megszokott üzenet 's fölírásokbeli vitásokon kívül, a' törvényi rendsz. munkálatnak azon szaka, melly a' törvényszéki rendezést tárgyzaná, bevégeztetett.

Cs. kir. Nagy-fejedelem Ö Fölsége az erdélyi kir. udv. Kancellaria elnökéhez báró Miskéhez febr. 27kén intézett legmagasb kéziratára szerint, az ezen udv. Kanceilariánál levő erdélyi kormányzéki három tanácsnokot gróf Gyulai Lajost, Bedeus Józsefet, és Somlyai Jánost ugyanazon udv. hatóságnál tanácsnokokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Kir. Fejdelmünk f. eszt. jan. 22iki legfensőbb határozata szerint, Erdélyben nyugalmazott kir. kincstári titoknok Török Gáspárt kir. tanácsnoki czimmel méltóztatott a' szokott díj elengedése mellett kegyelmesen fölrüházni.

Magyar tudós társasági jelentés.

1. A' társaságnak 1831re szólott philosophiai kérdésére, e' f. e. Martziusa 8dikán estig, mint a' határnapig két felelet érkezett, következő sorban és jelmondattal:

1. ΑΑΗΘΕΥΕΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΡΗΖΙΑΣΕΖΘΑΙ

2. Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Ezek a' mai ülésben választott bírának adattak által; mi voltuk feől majd az 5d. nagygyűlésből szóland jelentés, midőn a' nyertesnek a' 100 darab arany jutalom is kiadatik. Addig pedig a' velek jött töretlen pecsétü levélké, a' társaságnak és Georch Illyés táblabíró 's tiszteleti tagnak mint a' mai ülés előlői helyettesének pecsétével külön papirosban egybepecsételtetve a' levéltárba tétettek.

Ugyan e' philosophiai kérdésre, egy harmadik felelet, Martzius 14d. érkezett e' jelmondattal: Si ergo conveniat universa ecclesia in unum, et omnes lingvis ignotis loquantur, intrent autem idiotae (i. e. imperiti) aut infideles: nonne dicent quod insanitis?

Ez elkésven, vizsgálat alá nem vétethetett. Nevét rejtő levele egyébiránt bontatlan maradt.

2. Az 1832re kitett historiai kérdésre, mellynek határnapja hasonlóképen e' f. e. Martzius 8dika volt, az nap eltöltéig egy felelet sem jött.

Azon felelet sem adathatott tehát vizsgálat alá, melly e' tárgyan Martzius 11dikén és így elkésve, e' jelmondattal érkezett: Az életnyugalom utolsó tit-

ka munkásság. Nevét rejtő levele nem rendében készült ugyan, azonban töretlen hagyatott.

Ne sajnálja ennél fogva mind a' philosophiai mind a' historiai felelet írója, kéziratját a' titoknoktól visszavévetni.

3. A' külföldi játékszin Vid. kötete megjelent e' czimmel: Tancred, szomorujáték 5 felvonásban, Voltairetól, ford. Árvay Gergely. Ára 26 kr. pengőben. Találtatik Pesten Eggenberger J. könyvárosnál.

4. Többféle megvizsgált kézirat lévén a' levéltárban olyan íróktól, kik nem tevék fel azok beküldésekor, mellyik postáról kapják levelüket, ne sajnálnák megbizottjaik által jelenteni magokat, hogy velük vagy a' vélemény közöltethessék, vagy kézírataik visszaadathassanak.

5. Ismételtetik, hogy kéziratját kiki tisztán leírva 's lapozva és legalább könnyű kötésben küldje bé. Pesten, a' héti ülésből, Martzius 15d. 1834.

Döbrentei Gábor m. k.
titoknok.

Budapest: Az iszonyú vihar után idők Budapestén valódi télre zordonult. Hegyeink liliomszinbe öltöztek, síkföldünket is tegnapelőtt hó borította el. Tegnapi óta csikorgó fagy 's így József napja nálunk inkább tél- mint tavaszkulcs az idén. A' tél enyhét nem leszünk e' tavaszi didergéssel vaczogással pótlani e' rendkívüles időjárásban kénytelenek? — A' martz. 11ki orkán-vész pusztítása országunk szerte tömérdek. E' napon Tatán (Komárom vgye) 45, Rádon (Pest vgye) 85 ház lőn mőhő tűzáldozattá. Csányban egy 40—50 öles kemény falú lábakon állott ujdón épületet, 's az Alesúttal szomszédos főhercegi pusztán szinte uj 20—27 ölü marhaistállót szaggatott tönkre, néhány ökröt 's bérest agyon zúzván. Végetlen a' ház, ol, malom 's egyéb épülettető mint szinte takarmány-kazal 's boglya, mellyet részint felforgatott, részint megrongált 's leborított. Talán csak a' cserepező, üveges, ács nád és zsúpverő 's egyéb illy bordāju mesterembereknek használt. A' homokos vagy parázs szóval porhanyu szántóföldből nem csak a' tavaszi magot, hanem az őszi kikelt gabonát is gyökerestül kisodrotta, uton utfélen kocsikat döntögetett fel 's t. i. Hát vizen 's tengeren még mint dühödött! — Az előbb Nagy-Abonyban, darab idő óta pedig Czegléden játszó magyar színész társaság szép tanújelét adá fe-

lebaráti szeretetének, midőn a' tápió-bicskei (martz. 11ki) nagy tűzkárt megértvén legelső játékarabját is, nem ügyelvén saját szigorú szükségös jövedelmére, a' szegény elégettek javára szentelé segedelmül.

A' rév-komáromi kir. kiváltságos hajó-biztosító társaság folyó eszt. jan. 20—22ikén tartott közgyűlésében a' köz jót és bátorságosítani kívánók könnyedségét tartván szemé előtt, a' jártas állomásokra (statio) nézve fizetni szokott díjt, ismét jóval alább szállította 's a' bátorságosítást elfogadó biztosai számát is szaporította, úgy hogy ezentul a' rév-komárombeli igazgató tisztségen kívül, Pesten ns. Kincsósy András biztos és részvényes urnál (rózsa-piacz, városház háta megett), Baján fűszeráros Schwartz Ferencz, Bezdányban városi jegyző Kovács József, és T. Becsén Kukker Ferencz biztos uraknál is rendelkezhetni a' biztosításról. Közli a' társaság igazgató tisztsége.

A N G L I A.

A' dubley-i parlamenti tagválasztás Hawkes ur tory kijelelt (candidat) részére ütött ki. A' választás végével zendítő mozgások ütöttek ki annyira, hogy katonai erőre vala szükség. — Skirling angol kapitány, ki a' vízmérő tisztségtől Etna hajón Afrika nyugotpartja fölvételére vitorlázott Angliából, m. é. dec. 28. Noxo-fok vadlakosítól, megöletett. Az esetet az Athenaeum (londoni hirlap) így közli: „A' szerencsétlen a' mondott nap reggelén, midőn Noxo-fok fölvételének kellett volna kezdődni, elhagyá a' hajót, 's négy legény 's egy matróz ujoncz kíséretében egy csolnakban a' szárazra lépett. Minthogy a' meghatározott időn tul maradt ki, megraká a' hadnagy a' többi csolnakot is emberrel, 's a' száraz felé evezte, őt felkeresni. Midőn a' part közelébe jöttek, két esonkított holttestet vettek észre, 's a' benlakóktól hadzajjal, 's lövésekkel fogadtattak. Minthogy ellenállásra gyengék voltak, a' hajóra tértek vissza, 's azzal a' mennyire lehetett, közelítének a' szárazhoz, 's álgyutelepjei oltalma alatt partra szállottak, hol bizonyosakká lettek, hogy derék kapitányok, 's egyik kísérelője, felkonczoltattak. Éjszakára visszatért a' többi három legény 's hajósubancz is (Schiffjunge) 's azt beszélék, hogy mihelyt partra értek, a' lakosok, kiket tán a' mérőszerek ragyogása csödüte oda, őket megtámadák, a' kapitányt agyon szúrták, 's a' csolnak parancsnokát lelőtték. A' vadak erre azonnal a' holttestfosztogatáshoz fogtak, 's nekik időt enged-

tek megszökésre. Ők a' csalit bokrai közé rejtezték, azután, a' part felé indulván szerencsésen hajóra értek. Skirling Hervett kapitány alatt szolgált, midőn az az éjszaki tengerpartokat fölmérte. Előzvegyült nője 's két neveletlen árvája siratják a' hitves 's atya illy kora 's rémítő halálát. — A' Times a' biztosság tudósításáról a' szegényi törvény felől így íté: „Fő hiba eddig a' vigyázat hiányában állott a' törvény alkalmazásakor. Iszonyu sommák tékozoltatnak el most személyekre, kiknek felségítésökre a' felügyelők tudatlanság, fenyegetés, a' kérők szemtelensége, v. a' helyhatóságok kényszerítő parancsa által vétetnek. Az izmos, rest, szünetelt szemtelen betegek Angliában könnyen utat lelnek a' szegényi pénztárakhoz. Azonban a' biztosság ellenére azon hiedelemben vagyunk, hogy a' szegényi felségítést saját házuknál ki nem kerülhetni. Azon segedelmek, mellyek nem-házassági gyermekek anyjainak gyermekei száma idomához képest adatnak, jó akaró politika alapjai által menthetők ugyan, de a' községek nézve igen nyomasztó magasságra jutottak, 's az asszonyi erkölesiségre Angliában igen ártalmasok. Továbbá a' munkabéregbités a' szegényi pénzalaphól, melly a' bérlő költségit kevesitené, 's csak a' telekbirtokosok jövedelmit szaporítaná azok rovására, kiknek abból semmi hasznuk, a' szegényi ügy bajait csak súlyosította. A' rosz' gyökere a' vigyázat hiányában áll, 's gyógyszer az alaptól függ, mellyet a' biztosság felállit: t. i. hogy munka legyen a' segedelem föltétele, a' valódi tehetetlenséget kivéve, 's a' segedelem mennyisége is változhatlanul kisebb legyen a' közönséges munkabérenél. Ha a' magát szegénynek kiadó az igazgató által kijelelt munkát elvállalni nem akarja, jele, hogy segedelemre még nem szorult. A' biztosság javasolja továbbá, hogy csak a' munkaházba járó szegény nyerjen segedelmet. Ez szinte embertelennek látszik. A' munkaház lakosa egészen meg van vetve, bele kényszeríteni akarni mindenkit, annyit tenne, mint a' szegénységet gyalázatos vétek gyanánt tekinteni. Adni kell a' szegénynek dolgot a' munkaházon kívül is.

Febr. 27ikén az alsóházban Sir W. Ingilby indítványa, mellyel a' malátaadó eltörlesztését ajánlja 's inkább serre, finomabb bokrokra, játékházakra, 's ezimekre javaslott adót vetni, miután Evans ezredes 's a' tory Sir R. Peel, Althorp mellett ellene, Davics ezredes, Cobbet, Hume, 's O'Connell

pedig mellette szólottak, 271 szóval 170 ellen félrevetett. — Febr. 28kán a' kincstár kanczellárja Sir E. Knatchbull által e' végre benyújtott kérelem alkalmával nyilatkozta, hogy nem csak a' szántólói adót, hanem valamennyi a' mezei gazdaságot illető törvény vizsgalatát indítványba fogja hozni. — Az alsóház ülésében febr. 28kán azon két indítvány jöve másod felolvasásra, mellyeknél fogva ismétlett világos megvesztegetés végett Warwick 's Liverpool választó teste nagy részének választói jogtól megfosztatnia kellene. A' Warwick-indítvány másod felolvasatása szavazás nélkül fogadtatott el. De a' liverpooli ügy nagyobb vitára nyújtott alkalmat. Benett ur állítja, hogy utolsó szavazáskor 2661 szavazó volt megvesztegetve, 's csak 992 maradt vesztegetetlen. A' megvesztegetett számnak nagynak kellett lennie, minthogy némely egyes választó, kire valamit tartottak, 100 fontot (1000 peng. f.) is kapott. 1830ki parlament választáskor a' megvesztegetés ára egy egy választóra 2 ftal kezdődött, 's 80 ftig emelkedett, annyira hogy mindegyik kijeleltnek 40,000 ftjába (400,000 peng. f.) került az akkori választás. A' mayor-választás 1827ben mindegyik kijeleltnek 7—800 ftba került. A' biztosság tehát javasolja, hogy a' város választási joga függesztessék föl: a' megvesztegetett választók zárassanak ki 's a' t. Hasonló megvesztegetések történtek 1832 's 33ban. Sandon l. ellenszegült a' második felolvasásnak, minthogy jól meg kell azt gondolni ugymond, mielőtt annyszáz választó jogától megfosztatik. Így a' szegények, kik a' választás miatt vesztett időt, uti 's tartásköltséget magoknak megfizettetik, bűnhödnének, míg a' tulajdonkép vétkesek, a' gazdagok, kiktől ered a' megvesztegetés, jogukat megtartanak. Mire azt felelék, hogy a' reformált parlamentnek a' választási visszaéléseket el kell törlenie, nem pedig helyben hagynia. A' ministerek e' vitába nem bocsátkoztak, mellyek végével az indítvány másod felolvasatása 190 szóval 38 ellen elfogadtatott. — Az alsóház ülésében febr. 27kén Sir W. Ingilby megújítja a' toryk megtámadását a' ministeri finantzterv ellen. Mint tudjuk, Althorp csak azt felelé, hogy ha a' házadót, melly évenként 1,200,000 ft. stnél többet behoz, eltörlesztik, a' malátaadót, melly öt milliónál többre megyen, most nem törölhetni el. E' vita végét a' közönség feszülve várja. Evans ezredes Ingilby indítványa után azon nyilatkozást adá, hogy a' főváros több egyesületei kívánságához, de különösen a' közép-

biztosságéhoz képest elhatározta, most még a' ministereknek a' házadót eltörölő ígéréttel megelégedni, 's adókevesítést, névszerint az ablakadó eltörlesztését nem kívánni. Még kevesbé gyámolíthatja, ugymond, a' tett indítványt, minthogy a' földművelő érdekek ugy is pártolják a' gabona-monopolium által 's a' t. — A' Sun következő czikkelyt közöl: „Holnap estve Althorp l. különös biztosságot fog kérni, melly a' sinecuristák (ingyen-díjpenzesek) állapotját, más szóval a' nyugpénzek jegyzékét vizsgálja meg. Ez okosan van, mert a' ministerek engedély nélkül a' nyilvános vélemény ellen a' zivatart ki nem állhatták volna. Sir W. Ingilby ma estve előterjesztendi indítványát a' malátaadó teljes eltörlesztésére, 's Althorp l. holnapi indítványára figyelmessé tévé a' házat, hogy azon tagokat, kik a' kormány ellen fogtak volna szavazni, előre zsibbassa el. Ellice ur Althorp indítványára bevezetésül javasolja, hogy minden nyugpénz iránt, melly kármentés, vagy hasonló szín alatt olly uraknak nyujtatik, kik sinecuráktól megfosztattak, a' statusjövdelem minden ágában kimerítő tudósítás adassék. E' tárgyra nézve Harvey ur azt ígérte, hogy april 10kén felírást fog Ő Felségéhez javasolni, a' nyugpénzek megvizsgálása végett; máj. 19kén pedig biztosság-nevezést a' cornvalli, 's lancasteri hercegi méltóságok jövdelemei vizsgálására. —

Következőket közlünk Sir W. Ingilby beszédéből, mellyel az alsóházban febr. 27kén (megbukott) indítványát a' malátaadó eltörletése iránt támogatta: „Feladásomra valamivel, készlebb vagyok, mint a' mult ülésben, midőn a' kincstári kanczellár arról vádla, hogy parlagi ember vagyok, 's épen a' pusztákról jövök. — Most ugy jövök mint financier, 's bátorságot veszek magamnak néhány pillanatra Ő Felsége kincstári kanczellárja képét viselni. Nem ellenséges az én czéлом a' ministerek iránt, — sőt inkább könnyíteni akarok rajtok 's a' t. Nem vala szép a' minap, hogy a' vitéz ezredes (Evans) midőn a' szóló őt indítványa felhozására felszólítá, a' házat ide hagyta, 's az ablak- és házadó csatáját egyedül rám toltá. — (Ekkor belépe Sir Robert Peel, 's midőn a' szónok azon reményét fejezné ki, hogy a' tisztos tamworthi követ nagy talentumával segíteni fogja, a' baronet helybenhagyást jelente iránta, a' szónok pedig folytatta beszédét.) — Én semmi párt érdekében sem beszélek. Én azt javaslom: vettessék adó a' serre. (O! O!) Könnyü o, őt mondani, ha egyebet nem tudunk, de hallgassanak ki az urak,

vagy is azon serfözök, kik o, ót kiáltoznak. — Továbbá, adót javaslok a' külföldi borokra; (lárma) nem a' közönségeseket értem, hanem a' drágákat, millyeket parlamenti tagok inni szoktak. Lássák, enmagamra is adót rovak, társ uraimnak tehát nincs mit morogniok. — A' pezsgő, (champagnei) a' burgundi, 's többnyire a' jó borokra, kivévén a' foki borokat, (nevetés) de úgyvettessék rájuk adó, hogy az ivók osztályára tekintet legyen. Továbbá adózzék az égettszesz, de a' royal-égettszesz (királyi) ám! Úgy szinte adót kívánok London poklaira (szójáték angolban; játékházakat is jelent). Ha a' törvény az erkölcselenség ezen forrásit be nem tömheti, nem látom okát, miért nem tehetnék mi azokat legalább status-jövedelem forrásivá. — Épen a' londoni püspök tőszomszédjában vagyon egy illy barlang. Azt kívánom, hogy mindegyik gazember, ki illyest tart, az engedelmért 1000 fontot fizessen. Ez évenként 5000 fontra mehet, mert szorosán meg nem mondhatom, minthogy a' kormány maga sem tudja, hány illy pokol vagyon Londonban, 's az ujakat csak akkor tudjuk meg, midőn valami fiatal ember pénzét ott vesztvén nyakát szegi. De valamint adót fizetnek, kik vadászatra járnak, szint-ugy fizessenek azok is, kik poklokra járnak. (iszonyu kaczaj). (Itt Sir Robert Inglis oxfordi képviselő rendre szólította). Azonban nem ohajtom, hogy a' tisztos baronet (Inglis) e' czim alatt adót fizessen. De továbbá javaslok, hogy adó vettessék a' czimekre is. E' gondolat előttem olly kivihetőnek látszik, hogy igen csudálkozom: mikép nem jöhetne nemes elődöm (antecessorom) a' hivatalban e' gondolatra egyedül. — Kalmárutasnak adót kell fizetni, úgy szinte azon kalmárnak is, kinek bérében van; igen igazságos volna tehát, hogy marquis-k, grófok, bárók 's baronetek, kik valamennyien utaznak, adót fizessenek. — Utazó herczeg évenként 50 ft. stet fizessen (ez tulajdonképen csak fele) marquis 30at 's a' t. Az asszonyosságok kivételnek. — Az adót azonban senkire sem kellene tolni, a' ki netalán czimét viselni nem akarná. Így az általam javasolt adók mindössze 4,976,000 ft. stet. hoznának be. — Indítványa, melly ilyen gúnyos hangon vala előadva, 's azért némellyektől meg is támadtatott, mint tudjuk, félrevettett. — Az alsóházban febr. 28kán Shiel ur szándékát jelenté, martz. 7kén a' keleti ügyet vita alá venni, 's mindazon jegyzékek előterjesztésit, mellyek Anglia 's Russzia közt az orosz-török harc- 's védszerződés végett váltattak.

Miután a' ház biztossággá változott, Althorp a' azt kívánta, hogy a' czukor vámok régi állásukban maradjanak meg. De heves vita támadt ez iránt, Sir R. Peel is kikelt ellene, Fergusson ur pedig arra emlékezteté a' kormányt, hogy Anglia Keletindiától (mellyet e' vám terhel) meggazdagult, míg India elszegényült, ideje volna már könnyítéséről gondoskodni. Althorp l. 's a' többi minister e' panasz alaposágát elismerék, 's ígérék, hogy azon segíteni is fognak, csak mostan, míg a' rabszolga-emancipatio előbbre nem haladt, nem vélik tanácsosnak. E' nyilatkozásra Althorp indítványa elfogadtatott. Ugyanezen ülés alatt adta elő Althorp l. indítványát a' sinecurok (ingyendiják v. ingyen pénzek) iránt a' vizsgáló biztosságnak, nyilatkozatván, hogy szükségesnek nem látja, a' parlament által helybenhagyott nyugpénzeket is indítványába foglalni, minthogy nem hiszi, hogy a' háznak ezekre nézve beavatkozási joga lenne. Hume ur felele: nem látja át, miért ne lenne a' népnek joga haszontalan nyugpénzek fizetésétől megmenekedni. Az indítvány elfogadtatott.

Máltai levelek febr. 15ről szörnyű szerencsétlenségről tudósítanak, melly Meteor hajót, (kapitánya Wayne,) oda azon napon löporakománnyal v. teherrel érkezett, érte. Utjában sok nehéz zivatart állott ki, mi által több poróshordó megrongáltatott, 's a' löpor egy része ki hullott. Miután 180 hordó kihordatott még néhányat ki kelle igazítani. Ezen munk alatt, mellynek minthogy a' hordók sötét helyen állottak, gyertyánál kelle történnie, meggyulad a' szétszórt por, 's a' hajó kapitányostul 's legénysége egy részével 's egy idegen urral együtt, ki véletlen a' fedélen volt, a' levegőbe repült, — 's e' szerencsétlenek mindnyájan éltokeket veszték. Tizenhat máltai munkás, kik a' kihordással valának elfoglalva 's a' parton valának, agyon sujtattak, mások pedig megsebesítettek. — Az alsóház ülésében martz. 3. jelenté Althorp l. hogy 6kán a' ház figyelmét az angol egyházi árszabások állapotjára szándéka fordítani; következő napon pedig biztosságot kérni a' megyei árszabások ügyében. E' jelentés hangos tetszéssel fogadtatott. Littleton ur benyújtá az első tudósítást a' szegényi ügy felől Irlandban. O'Connel ur jelenté, hogy máj. 27kén a' tizedek teljes eltörlését fogja indítványba hozni. Ugy szinte indítványt ígért a' szavazás iránt (ballotage) a' parlamenti választásoknál. — Midőn Ellice hadi statutitoknok ur szárazföldi sereg fizetésére 1834re 326,586 ft. stgt kívánt, Cobbett ur

azt áll
a' mez
vesbit

A
a' jeg
dalou,
Arago
A' jeg
szót k
mint k
kérdés
lyek

(morg
belmin
zot ur
gyon,
áll a'
kérdés
lelui
ülések
val,
törvény
pair,

melle
tal ja
mat fe
lyel a
Azont
kik m
csász
voltage
natító
összint
talok
hetné
az ál
szágh
válnár
ra tal
rende

A
melly
ronde
déli
által
mány
szaki
folyan
nem t
fenyé

4
jelen

azt állította: a' katona jobb fizetést huz, mint a' mezei munkás, az idén azonban semmi kevesbitést sem szándéka javasolni. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' követház ülésében martz. 3ikán, míg a' jegyzőkönyvet olvasák a' legszélső bal oldalon, Cabet, de Puyraveau, Garnier-Pagès, Arago, Salverte élénk beszédnek eredtek. A' jegyzőkönyv felolvasta után Salverte ur szót kíván: „Engedelmet kérek, úgy mond mint Páris városa követi a' miniszter urakhoz kérdést intézni azon történetek felől, melyek a' m. hón. 23ikán a' fővárost érték,“ (morgás a' centrumban) néhány szózat: „A' belminiszter nincs itten, várni tessék.“ — Guizot ur: A' belminiszter a' páirkamarában van, hol a' párisi hatóság szerkezete iránt áll a' vita; kérem Salverte urat, halassza kérdését más ülésre. A' miniszter holnap felelni fog, ha jelen lehet. — A' páirkamara ülésében febr. 27ikén azon kérelmek alkalmával, melyek a' Napoleon nemzetséget kizáró törvény eltörlesztését kívánák, egyetlenegy pair, Excelmans gróf, szólott a' kérelmek mellett. Uraim! ellenszegülők a' biztosság által javasolt napirendnek, 's mély sajnálatomat fejezem ki azon részvétlenség miatt, mellyel annyi polgártársink ohajtását fogadjuk. Azonban sok személyt látok e' falak között, kik mind háborúban, mind az igazgatásban a' császárság dicsőségére nem kevés hatással voltak. Vagy talán e' nemzetség tagjai kívánatitól tartanak? Hazájok szerencséje iránt őszintébbeknek tartom én őket, hogy sem általok az ország nyugalmit kockáztatva vélehetném. Uraim, nem hihetem, hogy a' pártok az által, ha Napoleon testvérei Franciaországba visszabocsáttatandnak, félelmesbökké válnának. A' kormány mindig fog Franciaákra találni, kik azt védeni készek. A' napirendet szinte egyhangulag határozták el.

A' Journal des Débats cikkelyt közöl, melly azon kérelemre felel, mellyben a' Gironde szőlők birtokosai azt kívánják, hogy déli Franciaország az éjszakitól vámvonaltól választassék el, minthogy a' déli tartományok érdeke nem csak különböző az éjszakiakétól, hanem azzal összeütköző is. A' folyamodók azon esetre, ha kívánságok be nem teljesülne, még erőszakos fellépéssel is fenyegetőznek. —

NÉMETORSZÁG.

A' frankfurti főpostaujság martz. 6ikáról jelenti Luxemburgból, hogy Hanno ur febr.

28ikán reggel 8 órakor ismét szabadságba helyeztetett, 's Bettenburgba ment. Jó darabon a' vártól tiszt kísérte. — Dresdában febr. 14. a' másod kamarában a' 3dik küldöttség tudósítása olvastatott fel a' zsidók felszabadítása iránt. Miután a' kamara előterjesztésén megegyezett, azt Mayer követ olvasá el, 's a' kamara 6 szó kivétellel a' tudósítás kinyomatását is megrendelé. — Bauzenből azon hír jött, hogy ott valamely puszkaporgyárban mintegy három mázsa por munka alatt meggyult, 's nem csak az egész épületet szétrobantá, hanem öt napszámot is veszélyesen megsebesíte. — Frankfurti levél febr. 28ról jelenti, hogy ott a' zsidók házasságát bizonyos számra szorító törvény eltörlesztetett azok között, kik frankfurti lakosoknak bizonyíthatják be magokat. E' törvény felett érdekes viták keletkeztek. A' törvény eltörlesztése mellett 68. ellene 5 szólott. Még a' zsidók egész felszabadítása is szóba jött, de most viszhangra nem talált. — Hannoverában a' tavaszi meleg minden növényt megindított annyira, hogy ha ez továbbá is így tart, májusban arathatnak; mi ugyan nem példátlan, de hallatlan. — Arloni magányos levelek szerint Longwy és Thionville felé francia seregek indulnak. — A' belga követházban febr. 26ikán 2,800,000 frank pótlék-hitelt kért a' hadminiszter, minthogy a' ministerium azt állítá, hogy Hollandia sorkatonaságát titkon szaporítja. — E' kérelmet a' biztosság mellőzni javaslá, míg a' kormány Belgium külső politikája felől világosabban nem nyilatkozik. — Senefelder Aloiz, a' Lithographia feltalálója febr. 26ikán Münchenben elhunyt. Szinte Münchenben fogatott el egy volt katona mint Hauser Gáspár gyanu-gyilkosa egy köllni asszony feladására, ki azonban az ígért jutalomról lemondott.

Martz. 3ikán a' bajor király következő beszéddel nyitotta meg Münchenben az országgyűlést: „Kedves hiveim, országrendei! Igyekeztem Prussziával, Szászországgal, a' hesszi választó, 's nagy fejedelemsséggel, úgy a' thüringi tartománnyal vámegegyesületre lépni, 's végre is hajtottam. Örömmel említem azt, mert egész új áldási forrás lesz ezen vámegegyesület Bajorországra nézve, és azon szorosb kapocs, melly a' németeket egyesíti. — Hogy ezen vámegegyesület kiterjedjen, 's kereskedési alku köttessék Ausztriával, reménylem, — mi által alattvalóim tággabb közlekedésben részesülnek. Uj korona

jutott házamba; Görögország ohajtására a három szövetség hatalom befolyása által, kedves fiam, Otto, lett királyává; népem meleg részvéte emeli előttem e történet becsét. Bajorország kereskedésének, 's iparának új útja nyílik ez által. — Szeretett leányom egybekelése a hesszi örökös n. herczeggel szorosra kapcsolja két a nélkül is barátságos házat. — A' mult országgyűlés óta csak kevés helyen mutatkozott rendetlenség, de épen az, hogy csekély volt azok száma, bizonyítja az ország jó érzelmét. En országomét meg tudom különböztetni minden párttól, melly magát hamisan annak adná ki; — uralkodni akar ez, minden fenállót megsemmisíteni, a' divatozó alkotmányt felforgatni, mellyhez én lélekisméretesen ragaszkodom. — Bajorim szeretnek engem, 's ismerik javokra czélzó törekvésimet. A' számviteket ministerim előfognak adni, ugy szinte több törvénytervet is a' rendek tanácskozása elé fognak terjeszteni, ezek között főképen a' település (gyarmatozás) ipar, 's községek iránt, mellyekből hiteim látni fognak, hogy én ohajtásaikra ügyeltem. Azt várom, hogy ezen országgyűlés dicséretesen fog valamennyi közül kitűnni, 's e' váráromban nem fogok csalatkozni. — A' gyűlés Ő Felsőge távoztával háromszoros egyhangu „éljent“ kiálta. — Luxemburgból írják, hogy Frankfurtból a' katonai hatóság által tett rendszabások helyben hagyattak, 's engedelem adatott neki, a' várkört négy órányin tul is kiterjeszteni, ha szükségesnek fog látszani. — A' maestrichti hollandi őrség mult febr. 24ikén a' belga földre lépett, 's több községen keresztül vonult. — Krug, a' jeles T. tanító, leczkéjiről lemondott, mint mondják azon okból, mivel a' német egyetemek szerkezetét változtatni készülnek. — Lipcsében (Leipzig) most 23 sajtóintézet (könyvnyomás) vagyon. — 170 kézi, 's 4 gyors-sajtóval, mellyek 648 szedőt 's nyomtatót foglalnak el. A' papiros-fogyasztás évenként 10 ezer 740 nyalábra (Ballen) megyen, 's értéke mintegy 268,500 tallerra. — Lipcsében mintegy 30,000 mázsa nyomtatvány küldeték széllyel, vissza mintegy 8,000 — tehát a' való eladás Lipcsében 22,000 mázsányi. Egy mázsa tiszta értékét 145 tallerra tehetni, honnan az évenkénti könyvárosi árbeocs-forgás 3,190,000 tallerra megyen. — Mondják Münchenből, hogy a' bécsi congressus a' frankfurti aprilisi esetek következésiben a' hambachi ünnepen történtek iránt is nyomozást ren-

delt, minthogy ezeket amazokkal összefüggésben lenni állítják. — Badenben Karlsruhe-ból következőt beszélnek február. 25ről: „Néhány szabólegény gazdájától bepanaszoltatván a' városból kiutasított; kettő közülök visszatért, 's ujra el kellett volna a' várost hagyniok. Ekkor valamennyi pajtásaik számra 83an a' tanyán (Herberg) összegyűltek, 's oda nyilatkoztak, hogy két pajtásuk sorsában osztozni akarnak. A' műhelyek üresen maradtak, 's a' mesterek zavarban. Az összegyűltek a' csendtiszttség részéről több ízben felszólítottak, hogy munkájokhoz térnének vissza, 's ez talán meg is történt volna, ha a' biztos-választást el nem hibázzák, így a' választott iránt semmi bizodalom sem lévén, ez kigúnyoltaték. Katonaságot küldöttek ellenök, 's 60 őrségi fegyveres mintegy 40t a' városházhoz vitt. A' külföldiek bepecsételt 's vétköket foglaló levéllel honjokba küldettek kíséret mellett, a' belföldiek hüvesen ülnek. Későbbi hírek azonban ezen előadást kétségbe látszanak vonni.

SPANYOLORSZÁG.

A' város-katonaság iránt minap kibocsátott rendezés főbb pontjai következők: Minden város és helységben, melly legalább 700 külön háztartást számlál, város-katonaság állíttassék; ebbe léphet spanyol vagy hazafüsitott szüléktől származott, 21—50 eszt. koruig, és bizonyos kereset vagy jövedelemből élő. E' katonatest minden más katonaságtól független, hanem mint polgári egyenesen polgári előjáróság alatt álljon. Tiszteit községi hatóság válassza, a' főltség jóváhagyásával. Kötelessége a' nyilvános béke-föntartásban álland; de a' hatóság parancsa nélkül fegyvert soha sem foghat. Összegyűlhet gyuladás, csoportozás, zendülés, tolvajok vagy rablók becsapása esetén. Négy napnál tovább, a' subdelegatus és ministerium engedelmével, semmi esetben sem tehet állandó szolgálatot 's a' t. Egy más decretum a' hadsereg számára 25 ezer ujoncz-állítást rendel, megengedi azonban a' nemeseknek még is, hogy e' szolgálattól 2000 frtal megváltakozhassanak. Bayonneban febr. 22ikén hire volt, hogy Burgos ur helyébe Moscoso ur, ki már a' cortes-korban is viselt ministerséget, lépett volna kormányba. Terreno ur is épen azért vonakodott mindedig hivatalt vállalni, mivel Burgos kormánytag volt. Gener. Palafox fontos hivatalt fog nyerni 's grand czimet, melly Saragossa 1808beli dicső védelmezését megö-

rökítse. A' n a' fölött: val san fognak nézeteit e' tá rium pedig n behívást. A' jat hallhatni. tesek egyesü nasággal, A 1000 főre m kiverve a' h ger szerint pitány, ki földön tartó tával egyeter

Már szin lapok a' Po jobbára elle koholmányi tot magaszta Febr. 27ikén mouthból, m hogy szemel mellyeket S mert a' haj érkezik, kik kíváncsikat g hada felől. de mellyekn telt. Most C danha hivata pok után, k közetnek, m a' két tábor ugyan mind döntőleg. A egész hadite löbb egy pro most midőn szerte oszlat pataikkal is azon hires h előtt épen f — mikép m foglalhatnák rost is. Az Saldanha há be, míg a' zé az állást zon uton, m rosig, hol a is elfoglalá, Csata közbe két ezredne

rökítse. A' nép között élénk tanakodás forog a' fölött: valljon a' cortések ülési nyilvánosan fognak e tartatni vagy se? A' kormány nézeteit e' tárgy felől nem tudják, a' ministerium pedig napról napra halasztgatja az egybehívást. A' támadók mozgásiról nem sok újat hallhatni. Febr. 25ikén a' cataloniai önkényesek egyesülve néhány csapat rendes katonasággal, Arragonia szélein megtámadtak egy 1000 főre menő felkelt csapatot 's állásból kiverve a' hegységekbe szoríták. A' Messenger szerint gr. Espana, volt cataloniai főkapitány, ki eddig mint menekvő a' franczia földön tartózkodott, több más buzgó carlositával egyetemben visszatért hazájába.

PORTUGÁLIA.

Már szinte óvakodva közlik az angol hirlapok a' Portugálból érkező híreket, mivel jobbára ellenmondásokkal telvők 's világos koholmányi azoknak, kik e' vagy ama' pártot magasztalni vagy süllyeszteni szeretnék. Febr. 27ikén a' Globe egy levelet közle Falmouthból, mellyben előre téteték figyelmissé, hogy szemesen őrizkednék azon új hírektől, mellyeket Seaflower hajó Lissabonbul hoz, mert a' hajón két veszedelmes miguelita is érkezik, kik bizonyosan elárasztják az újságváncsikát győzdelmi hazugságokkal Miguel hada felől. 'S valóban jöttek is illyes hírek, de mellyeknek a' cityben senki sem ada hitelt. Most Confiance gőzhajó hozza, gen. Saldanha hivatalos tudósítása 's lissaboni hirlapok után, hiteles híret egy új nevezetes ütközetnek, melly febr. 18ikán Santarem körül a' két tábor közt történt elég vérengzéssel ugyan mind két részről, de egyikről sem eldöntőleg. A' támadást santaremiekek kezdek egész haditesttel egyszerre, miután Miguel előbb egy proclamatióban elhitéte velök, hogy most midőn az ellenfél különféle vidékekre szerte oszlakozék, ők pedig Porto vidéki csapatokkal is egyesültek 's napja következnek azon híres bémenetnek, mellyet ő néhány év előtt épen február 21ikén Lissabonba tartott, — mikép most minden ellenállás nélkül elfoglalhatnák az ellentábort 's utána el a' fővárost is. Azonban a' kimenet mást mutatott. Saldanha három serezzel bocsátkozék tűzbe, mig a' többi ezred tartalékol védelmezé az állást, 's a' támadókat visszanyomá azon uton, mellyen érkezének bé egész a' városig, hol a' fellegvárhoz vezető egyik hidat is elfoglalá, de mellyet később újra elhagyott. Csata közben 160at tön fogollyá, elcsikará két ezrednek 's a' Porto vidékről jött osztá-

lyok egyikének is zászlóját, mellyeket már Lissabonba a' foglyokkal együtt meg is küldött. Részéről azonban a' hadministerhöz küldött hivatalos tudósításában fájdalmasan jelentí néhány derék tiszteinek elestét, kik között van Miranda alezredes, a' franczia ezred parancsnoka és saját segéde Guillet őrnagy. Az ellenség elesett tisztei közt említ egy ezredest a' Sik vadász ezredből. A' többi elesetek száma igen nagy. A' foglyok közt egy spanyol is találkozik, mondják, don Carlos kis hadosztályából, mellyet saját szolgálatjára Bejában seregített össze 's most ez ütközetre d. Miguelnek segédül küldött, fogatott volna el. — Hg. Terceira újra visszament a' táborba 's a' három részre osztott const. seregnek bal szárnyát vezérli, jobbát Saldanha, 's derekát gen. Stubbs. Minapi lemondása, a' hadministerrel volt némi viszáladás következésében történt, de azóta kibékülvén, mint hallatik, osztály-seregével nem sokára egy új expeditiót fog intézni, de mellynek célját még eddig csupán találgatják. A' nem rég érkezett belga újonczok, számra mintegy 800an, már táborban vannak. A' ministeriumban újra változást rebesgetnek, Aguiar helyett Magalhaens nyerné a' belső, Braamcamp a' külső, Coutinho pedig az igazsági ministerséget. A' nép és sereg legjobban szeretnék Freire hadminister kiléptét, mivel a' terceirai hgnek minapi czivódása miatt, február 3ikán elszalasztott a' legszebb alkalom Santarem elfoglalására. Miguel a' fővárosban minap egy összeesküvést törekvők létesíttetni, ha első csirájában föl nem fedezék vala. — Genuabol 's más olasz kikötőkből 10 hajó érkezett a' Tajóba rakva tisztabuzával. — Az 1827-ben összegyölve volt cortes követek közül már csak 57 találkozik az országban, a' többi 44 jobbára elhalt vagy külföldön tartózkodik.

SCHWEIZ.

Schweizi lapok jelentik Zürichből martz. 4. hogy a' sardiniai követ már másod jegyzéket küldé a' főhelyhez, mellyben Bern kormánya ellen panaszkodik, hogy a' sardiniai küldöttséget a' zendítő szándékról, melly Bern határában koholtatott, nem tudósította, 's mellyet csekély fegyveres erővel meg lehetett volna semmisíteni. A' zendítő csoport ugyan gyalázatosan visszafutott, de azért a' tett áll, hogy schweizi földön szövetekezett a' valóságos megrohanás, és Schweiz egy pillanatra félhete, hogy magát olly ország szomszédjában kockáztatja, mellynek viszonyai neki több tekin-

tetben hasznosak, sőt szükségesek. E' jegyzékben továbbá reményli a' küldött: a' főhely be fogja látni, hogy azon rendszabásokat, mellyeket a' szomszéd tartományok bátorságára multhatlanoknak állít, haladék nélkül teljesítenie szükség. Azután elhatározottan kívánja, hogy a' politikai szökevények a' sardiniai határszékekhez közel cantonokból eltávolításának; — 's ezen cantonokban olyan emberek ne szenvedtessenek, kik a' fenálló rend ellen ségeinek vallják magokat; továbbá, hogy semmi biztosságok p. o. a' becsület-biztossághoz (Comité d' honneur, a' lengyeleké) hasonlók Schweizban ne türessenek 's a' t. A' főhely mind ezt, mind a' badeni jegyzéket is közlé a' rendekkel. — Zürichi levél említi, hogy az ottani főtörvényszék a' müncheni várostörvényszék megkerestére, mellyben ez kéri: hogy türkheimi Schauberg József ur (állítólag bajor rajnavideki fi) most a' zürichi főiskolánál tanító lakában szoros nyomozást tartasson, 's ha nála zendítésre vagy tanuló szövetkezésre czélzó irományok találhatnának, azokat lefoglalja, minthogy Schauberg ur nyomozás alatt áll felségbántás miatt, — tekintetbe vevén: 1) hogy a' fenálló törvényszéki divatnál fogva ugyan minden, mi az országban más birodalom nyugalma ellen történik, a' törvényszékek beavatkozását, 's a' bűnösök megbüntetését huzza maga után, de olly esetekben, hol politikai vétség forog fen, melly előbb vala elkövetve, hogy sem az illető tettes Schweizban megtelepedett, semmi rendszabásokat sem tehetni, mellyek annak személyes szabadságát veszélyeztetnék; 2) hogy a' fenforgó megkeresésben kért háznyomozás ez utóbbi rendszabásokhoz tartozik, egyhangulag elhatározta: a' főbenjáró (zürichi) törvényszék a' müncheni törvényszéknek illy értelemben feleljen.

ELEGY HIREK.

Azon nagy gőzhajó erőmű-készületei, melly a' Duna torkolatja 's Konstantinápoly közt fog járni, Londonban vétettek, az ács munkát pedig Triestben gyártják. — Rioból dec. 18. „A' császár születésnapja óta itt nagy nyugtalanság uralkodik, ugymond a' levél, a'

Caramuruk a' kormányt meg akarták buktatni, mi azonban nem sült el. E' társaság a' néptől 2án boszontatott, 5ikén pedig megtámadtatott; mikor mindent az ablakon hánytak ki. Innen azon sajtóintézetek felé tódult, mellyek a' társaság részén voltak, itt a' nép mindent összerombolt. Itt ott bieskázta is, hogy némiképp gyakorlásban maradjanak 's a' t. Végét tudjuk. A' császár nevelője letétetett, 's a' nyugalom helyreállott. —

Bernből igen bizonyosnak állítják, hogy az egyesült 3 hatalom és Szardínia követi újra értekeztek, 's tanácskozásainál fogva udvaraiknak mint szükségeset ajánlották, hogy Schweiz kormánytól valóságos biztosításokat kérjenek a' zendítő czimboraságok ellen, mellyek Schweiz földén történhetnének. 'S ha e' magas hatalmak a' kívánt biztosításokat meg nem nyernék, akkor Schweizot elfoglalással fenyegezzék. — Görögországban is felhagyván idegen próbákkal nemzeti intézkedésekre fordítja figyelmét a' kormány. Görögország eddigi kormányai mindig abban vétettek leginkább, hogy a' nemzeti régi intézvények javítása helyett, mindig valami újat 's idegent akartak az országba behozni; de már e' szomorú csalódástól eltértek, 's mint látszik, mindenütt, még a' nyilvános épületek színében is a' nemzetit akarják fentartani. — Smyrnai levelek febr. 11ről hirtelik, hogy az angol-francia állás a' szigettengeren erősödést kapott. Ha e' hir igaz, igen meglepő. A' török kormány a' görög követ elfogadását még mindig halasztja. Okát egy barátságos hatalom befolyásában keresik. Még Rothschild urtól sem vette fel a' görög határ-terjesztésért kárpótlékul kötött summát, melly már rég készen van. Ezen körülmény a' porta roncsolt pénzállapotját tekintve nyomos okra mutat. Stambulból febr. 11ről írják, hogy Anglia előbbi kívánatit ismétli. E' hir eleinte hitelt nem lelt, de később megvalósult, hogy Anglia magasb hangon kezde beszélni, 's szinte végkép határozást kívánt a' szultántól. Mondják az angol követ a' portának nem rég jegyzéket nyújtott be, 's ez nagy zavarban van 's a' t.

A' gabona pesti piaczi ára martz. 17—18^{ikán} 1834:

pozs. m. vál. gar.	legjobb	közép	csekély	pozs. m. vál. gar.	legjobb	közép	csekély
Tisztabuza	120	112	103 $\frac{1}{2}$	Zab	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	40
Kétszeres	86 $\frac{1}{2}$	80	73 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rozs	63 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	Köleskása	133 $\frac{1}{2}$	126 $\frac{1}{2}$	120
Arpa	53 $\frac{1}{2}$	50	46 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	51 $\frac{1}{2}$	50	48

Pénzkelet:

Bécs martz. 15kén középár pengő pénzben.			
Status 5 pC. kötel.	97 $\frac{3}{16}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	56 $\frac{1}{2}$
„ 4 pC.	88 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
„ 1820 ^{ki} kölcs.	—	Bankrészevény	1246 $\frac{1}{2}$
„ 1821 ^{ki} „	137 $\frac{3}{8}$	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer.

21. szám.

Foglalat: Magyar
Ambrus + :
verte inditvá
tinuei elité
China (keresk

M A

Pozsony n
kedves ünnepi
herceg Nádor
kén esett, 's n
zett, a' RR. tá
neveze ki, me
Fensége nek m
bárá Rudnyáns
lani küldött ur
magas ékesszo
mel teljesíté t
szavait egyete
Birája pedig m
a' felső táblá
üdvözölő beszé
mind a' két üd
séggel válaszo
ves bizodalmat
ben is, mellye
kozásban, öss
a' köz jóra ösz
te részéről vis
jen fogadott.
az országos s
nevezett orsz.
sát végzett mu
ra rendeltetett.
üzenet és föli
porlekedés tár

Királyunk
ról költ legfen
kir. Egyetem
Bölcselkedés t
ner Józsefet,
ban ugyanezen
tatott kegyelm
Pest: Józ
vége a' panasz
bul köz és tel
Mondják soka
Pesten silánya
folyt évtizedb
tart, a' hazai
épen kecsge